

tem pridelek merili po letošnjih skušnjah, bi pridelali iz 2000 mernikov semena blizo 1700 centov prediva in okoli 4000 mernikov semena.

Toda še enkrat moram povdariti to, da ta pridelek bi se dobil pri sedanjem slabem obdelovanju zemlje. Če pa bi se enkrat predivstvo bolj povzdignilo in razširilo, in bi se kmetovalci podučili in prepričali, da umniše in boljše obdelovanje zemlje daje tudi boljši pridelek, bila bi stvar koj vsa še drugačna. In tega se smemo nadjeti, ker je tukaj mnogo marljivih in ukažljivih kmetovalcev, od katerih smemo pričakovati, da se poprimejo tega, kar jih skušnje družih dežel učijo. (Dalje prihodnjič.)

Se enkrat o trti, po toči poškodovani.

Spisal A. Ogulin.

(Konec.)

Nesreči je treba srčnost in umnost nasproti postaviti. Zato srčno na delo! Vsaki dan smo bliže jesenskemu času, in vsak zanemarjen dan naše upanje na prihodnji pridelek bolj podira. Jaz pa nikakor ne zahtevam, da bi se ravnanje moje moralo brez skušnje potrditi.

Kakor je nespametno posnemanje tujih izgledov mnogokrat krivo slabih nasledkov, tako nesrečno je tudi tisto ravnanje nogradov, ki se trdovratno drži starega kopita in vsak napredek zametuje. Prededov naših — vsaj se to še nikdar slišalo ni — ni tako grozovita škoda po toči zadela, kakor nas letos, tedaj ni mogel od njih do nas še noben poduk o ravnanji trt se podedovati.

Naši vincarji sploh trdijo, da nikakoršnega drugega pripomočka za popravo naših vinogradov ni, kakor da se spomladi trte tik tal ali pri tleh posekajo, in to trdijo zato, ker jim to nasvetujejo možje, ki vendar sami tako ne ravnaajo.

Tudi jaz to priznavam; vendar pa je velik razlog, ako se trte na tako hudo delo pripravljajo ali ne. Res ni veliko umetnosti in učenosti treba, da se iz lepe trte strcelj 6 palcev dolgosti naredi; to še otroci znajo.

Skušnja nam nedvomljivo spričuje, da trte vselej v preteklem letu po pripomočku dobrega vremena rodovitne postanejo. — Ako mi tedaj letos trt na to hudo delo ne pripravljamo, tudi gotovo za prihodnje leto grozdja pričakovati ne smemo, ker razen lipnje vsaka trta iz starega lesa samo nerodovitne mladike poganja, in ravno zato se trudim, vže letos, kolikor je mogoče, mladik iz starega lesa izrediti, in če le na vsaki trti samo eno zrelo oko pridobim, bo vendar tisto, kakor trdno upam, rodovito. Ugovarjati mi utegne kdo: kaj ti lepe rastline hasnijo, vsaj jih gotovo v prihodnji zimi nevihta in sneg pólomita! Vprašam pa: ali ni tako besedovanje popolnoma nespametno? ali nam ni mogoče nove rastline dobro in trdno privezati, dokler še kaj škope imamo?

In tako je tudi privezovanje trt, katero jaz priporočam, opravičeno. Brez posebne modrosti vsak lahko razume, kaki učenjaki so vinorejci, kateri zdaj svoje trte zapustijo, namesti da bi se jih usmilili in si ne nakopičili za spomladi preobilnega dela na glavo.

Ozir po domovini.

Gribeljsko polje i grad Podbrežje.

Peljal sem se 31. avgusta z nekim prijateljem v Griblje, ko je šel na lov. Šla sva zarano od doma i prišla sva ravno, ko je solnce vzhajalo, ven iz loze Gribeljke, od kodar se razvidi ovo krasno polje. Človek

more dalje prvi pogled pregledati i videti celo planoto. Malo drevja nahajaš tu, le lepe njive z rumenim prosom i tu i tam dviga kaka njiva svojo debeljačo iz manjšin njiv. Polje je tu plodno, i kako ne bi bilo, ker dobiva od Kupinih sap vsaj nekoliko potrebne mokrote v takej suši, kakor bila je letos pri nas! — Žito (pri nas prosu pravijo žito) je tu jako lepo, i to je prav, vsaj le to tukajšnjega kmetovalca živi, ker je, kaj bi rekel, vse njegovo polje ž njim obsejano. Krompirja bodejo imeli tako, tako, a debelača je prilično dobra, v primer z drugimi sosednimi polji. Po Beli Kranji je jako jako v nekaterih krajih suša popalila vse tako, da bo moral revni kmetovalec kruha stradati.

To polje sem memogredé ogledoval, i ko dojdeva do kraja, kjer je imel moj prijatelj lov začeti, postanem s konjem i on gre doli. Kmalu se pripeljem v Griblje, od kodar grem ogledovat Podbrežje.

Podbrežje je uro oddaljeno od Gribelj. Stopal sem brzo poleg Kupe i pregledoval tudi tukajšnje polje, katero se enači z onim, ki sem ga prej opisoval. Zemlja je, kolikor se bolj proti Podbrežjem pride, hribčasta; gozdov se nahaja mnogo, posebno hrastovih. Gora Pešivica, katera je na zapadno-južni strani z vinsko trto zasajena, zaoži s Kupinimi gorami Podbrežko dolino. Bregovje Kupino se vedno bolj nakupičuje, kolikor bolj se proti Podbrežjem pomakneš, i kjer je breg največi, ondi je pod njim skrit siloviti grad Podbrežje. Ko pridem po Kupinem ovinku bliže do zahodnje strani, zbdlo me je valje v oči to velikansko poslopje. Stopal sem toraj kolikor mogoče hitro, samo da bi moje želje prej ukrotil. Ko dojdem do vrat, nazdravljaj me je nad vratami pribiti kregulj, v znamenje, da tu mora biti dosti takove živali.

Zdaj stopim v notranje ozidje, i glej! kaj se predstavlja mojim očem? Zid za zidom je oddaljen drug od drugega i vrata za vratami se vrsté čez ono zidovje, dokler se ne pride v notranji grad. Ko pridem čez notranja vrata, zagledam na širokem okroglem turnu znamenje (grb) slavne rodovine Burgsthalerjeve. Zapisana stoji na njem letnica 1457. Menda je bil tega leta ta grad zidan. Po visocih okroženih stopnicah se pride v grad.

Notranja veža grada je s samimi Kupinimi okroglimi kamenčki vložena. Šel sem v zgornje nadstropje misleč, da dobim kje oskrbnika, da mi vse pokaže, i res ga dobim. Valje mu naznanim, kaj je namen mojega prihoda; on mi prijazno reče, da mi bode vse pokazal, kar je znamenitega v tem gradu.

Pelje me v svojo sobo, kamor je šel ključe iskat. Videl sem celo vrsto starih ključev vsaki s tablico zaznamvano z ono sobano, katero ključ odpira. Prosil sem ga, naj me prvo v orožarnico pelje, i to se je mahom zgodilo. On koraka naprej, a jaz za njim. Ko dojdeva do malih pa debelih železnih vrat, mi pové, da to je ono, kar sem želel videti.

Zdaj stopava globoko po stopnicah, katere so le male linice razsvetljevale. Kmalu prideva do družih vrat i ko jih odpre, sem strastno noter pogledal, češ, da najdem mnogo takovih reči. I res nisem se motil. Malo bolj velike line kot une nad stopnicami razsvetljevale so mi še precej velik pa okrogel prostor, kjer so ležale one starine. Po kotih je bilo nametano polno oklepov jako težkih, tako, da, ki sem si enega na prsi pomirjal, sem se moral dobro napenjati. Tako sem pomirjal to železnino, kot nekdanji David. Čelad sem dobil največ, — od orožja en sam kij s sulico. I ravno zato je tako malo orožja, ker ga je Kirchhof, Krupski oskrbnik, na oni grad odpeljal. Možnarjev starih je ležalo kakih deset, precej velicih.

Nekako težkega srca se človek čuti v takovih starih

prostorih. Ko sem si predstavljal vse one zlobne čase, videlo se mi je tako, kot da čujem rožlanje, šum i tek starih oboroženih vojakov.

Ko vse to ogledam, podava se brzo po stopnicah gori i memogredé mi dopoveduje oskrbnik, da je v nekih bukva h bral (gotovo v Valvazorji), da so se tu naposled borili, ko je bila trdnjava že v sovražnikovih rokah. (Kon. prib.)

Politične stvari.

Naše razmere.

Ogledalo, v katerem naj Mladoslavenci ogledajo svoje početje.

Po svetu mnogocenjeni Česki časnik „Politik“ je prinesel v štev. 240. „iz Slovenije 29. avgusta“ pod napisom „naše razmere“ dopis, kateri se blizo tako-le glasi po prevodu „Glasovem“:

„Bili smo nekda j zedinjeno bratovsko ljudstvo. Kakor punčico svojega očesa varovali so naši voditelji narodni biser, in, če si tudi nismo priborili vidnih politiških vspehov, zabilježiti smo mogli vendar vsled složnega delovanja moralno ojačenje našega ljudstva. Po okrepenji zavednosti rastle so nam moči in nade, in celó posamesni poboji, ne da bi bili v nas rodili obup, bili so nam v spodbudo, da smo si iskali novih sredstev za vpor.

Al, po noči prišel je sovražnik in posejal lju liko med pšenico. Prišel je (vulgarni) laži-liberalizem. Čeravno je postal sam sebi v posmeh, tako, da se že sramuje svojega imena, povzdiguje se pri nas na enkrat njegov prapor, in se pod njim bojuje boj proti vsemu, kar je ljudstvu sveto, in kar ono čisla in spoštuje. Storjen je nemir in vrinil se je razpor.

Kedo pri nas oni liberalizem posebno na debelo prodaja, to vemo vsi.

Nekteri mladi možje, pa ne da bi imeli za to potrebno politično, rečno in moralno sposobnost, zajahali so konja visoke politike, oziroma agitovanja in intrige, češ, da so oni predboritelji za „svobodo“ in „napredek“ proti „črnim močem“, a v resnici za to, da si dušo hladijo ob zavidanih resničnih (realnih) zaslugah, ob moralni neomadeževanosti in duševni prednosti družih.

Da bi zgotovili konfuzijo (zmešnjavo), naredili so svojevlastno poseben, iz golih liberalnih fraz obstoječ navidezno národen program, s katerim letajo prav po šarlatansko po kmetih in nasprotnike tega početja pri malomislečih za sovražnike „omike“ in „svobode“ denuncujejo (ovajajo).

Na ta način sè silo pritirani (provocirani) prepir zastran programa ima nekako principno podlogo, ker nameravajo oni z novim programom nasproti pravemu narodnemu programu povzdigniti in proglasiti sovraštvo proti cerkvi — za novo politiško vero.

Ker pa ves zalog teh slovenskih „liberalcev“, kateri imajo o pravi nalogi časnikarstva komaj nekako predčutje, skoraj le v nekterih dobro glasečih se besedah (frazah) obstoji, poslužujejo se ti predboritelji za „omiko“ in „svobodo“ sploh, sosebn pa nasproti odličnim rodoljubom, diktatornega in zaničljivega govorjenja, katerega je težko v družih listih najti. Celó telesne slabosti upotrebavajo za napadno orožje.

Vsemu se dela vpor samo zato, da se le vpirajo, zmešnjave delajo in izrazujejo osebne antipatije. Kar so izmislili najodličniši in razsvetljeni rodoljubi za blagor naroda, to postavljajo „mladi“ tje kot obče škodljivo. Ti patentirani rodoljubi, ki sami preskrbljujejo blagostanje domovini, ometavajo vsaki dan skoraj ves ko-

ristni in spoštovanja vredni duhovski stan z blatom, hujskajo en del ljudstva proti drugemu, stan proti stanu; oni napadajo vero narodovo ter izrekavajo javno, da so pripravljeni vsak hip združiti se z ustavoverno stranko za borbo proti cerkvi.

Vsa sredstva, ki jih ponuja laži-liberalizem, tirajo oni na dan samo zato, da motijo narod inga odvrčajo od svojih voditeljev. Sedaj jim podtikajo, da hočejo oživiti zopet desetino in tlako, sedaj jih predstavljajo kot nazadnjaške mračnjake in sebične izdajalce. Na kak neizgovorljiv način si oni z narodom igrajo, temu bodi v dokaz, da postavljajo vsem od izvirne prave stranke postavljenim kandidatom druge kandidate nasproti, iz sicer navadno le ničle, in tudi tam, kjer nimajo nikakega upanja, da zmagajo.

Za narod kot tak, kot celoto ni že davno nič mar našim neučakalcem; oni ga imajo le še za sredstvo, da bi svoje namene dosegli.

Vendar pa se ne more trditi, da bi bili ti ljudje sami mogli požar zanetiti na vseh štirih voglih Slovenije, ako ne bi jim bil pred pota gladil nemški liberalizem in jim dela olajšal, in ko ne bi drugi, od tuje strani, v ogenj pihali.

Vse, kar želi prevrata, kar nima jasnih pojmov, — vse, kar je politiško nezrelo, vname se ob frazah, — vse, kar vidi v tem, da bi se narod ojačil, da bi se bremena ljudstvu zljajšala, da bi se utrdila pravost, spodobnost in red (vse, kar vidi v tem, pravimo), nevarnost za svoj način življenja in pridobivanja, — vse to teka in kriči in pomaga širiti „omiko“ in „svobodo“. Evo! taka je mladoslavenska liberalna kri pri nas, h kateri se šteje veliko tacih, ki so narodu zagrizeni sovražniki!

Pravična jeza poštenih rodoljubov je splošna, in razkačenost v narodnem razdvojenem taboru prišla je do stopinje, da se je resno bati še hujega razpora.

Poravnava je nemogoča, pišejo od une strani; boj mora nehati z vničenjem ene ali druge stranke.“

„Prvega menjenja — piše Goriški „Glas“ smo tudi mi z razdirajočo liberalno vrtoglavnostjo je pogajanje nemogoče. Šla je konservativna stranka do skrajne meje zatajenja same sebe gledé jako resnega trenutka, in prišla je slednjič do prepričanja, da bi bilo vsako pomirjenje s takimi ljudmi le gnjilo pomirje.

Ali, prišel bo dan, da bo tirjal narod račun od tistih, kateri imajo odgovor dati za njegov moralni in materijalni razvoj!“

Slovensko slovstvo.

Iz družbe sv. Mohora.

Odbor družbin v 14. listu „Besednika“ razglša sledeče vabilo: Da ustreza družbin odbor živi potrebi in od raznih strani ponovljeni želji, bil je v odborovi seji dne 26. avgusta enoglasno sprejet predlog: naj družba sv. Mohora že prihodnje leto izdá „Domačega zdravnika“, ako se posreči pridobiti sposobnega strokovnjaka, ki bi ob pravem času rokopolis dovršil. Bistveni pogoji so ti-le:

1. Namen „domačega zdravnika“ bi bil, dajati dietične navode, kako se ravnati v početkih bolezni, predno dojde zdravnik. Nikakor ne bi pa knjiga razkladala ozdravljanja bolezni brez pomoči zdravnikove po mažaskem potu. Omejila bi se na dietiko v boleznih, katero, dasiravno je prva podlaga zdravljenju, ljudje zlasti na kmetih vedno še najbolje zanemarjajo. „Domači zdravnik“ bi podučeval, kaj storiti pri naglih boleznih, dalje pri kugah, pri raznovrstnih nesrečah, na pr. utopljenja, zmrznjenja, pri ožganih, obešenih itd. — 2.

biček, ki ga samo Angleži znajo iz zemlje pridobiti si. Le Belgijanci so jim v tem še spredaj.

Tako je na Irskem.

B. Belgija. *)

Za predivstvo mnogozasluženi Rufin nam pripoveduje iz Belgije sledeči primer med mnogimi drugimi:

Na prostor nekoliko čez en hektar velik, se je vsejalo 4 hektolitre semena. Seme je bilo domače, lepo dozorelo.

Lanu se je gnojilo z gnojnico, prednik mu je bil oves in pred ovsom detelja. Zemlja je ilovica s peskom zmešana. Pridelek je bil sledeči:

Prejemki:

Prediva 601 kilogramov po $1\frac{3}{4}$ franka	1051 $\frac{3}{4}$ frankov
Semena 10 $\frac{1}{2}$ hektolitrov po 30 frankov	315 „

Skupaj . 1366 $\frac{3}{4}$ frankov

Stroški:

Semena 4 hektolitre po 40 frankov	160 frankov
3kratno oranje in vlaka, na hektoliter 10 frankov	40 „
Pletva, ruvanje in gojenje, 40 ženskih in 10 moških dni; ženska po $\frac{3}{4}$ frankov, moški po $1\frac{1}{2}$ fr.	45 „
Belenje, 10 ženskih dni	7 $\frac{1}{2}$ „
Izdelovanje za 601 kilogr. po $\frac{1}{5}$ fr.	120 $\frac{1}{2}$ „
Drugi stroški	24 „

Skupaj . 397 frankov.

Če odračunamo zdaj stroške od prejemkov, nam ostane 969 $\frac{3}{4}$ frankov.

Ta primera bi dala v Avstrijski meri blizo 218 gold. čistega dobička na en oral zemlje.

Ta pridelek pa imajo v Belgiji le za prav srednjo mero. 270 gold. do 300 gold. na Avstrijski oral je v Belgiji kaj prav navadnega. Kdaj bomo mi le za polovico za njimi? (Dal. prih.)

Gospodarjem,

kteri imajo čisto pleme Sufolških prešičev,

daje odbor družbe kmetijske na znanje, da tudi letos, kakor prejšnja leta, bode iz državne podpore nakupil nekoliko mladih Sufolških mrjaščekov in svinjic, da jih v povzdigo te jako koristne reje potem našim gospodarjem za polovico kupne cene po poti očitne dražbe prodá.

Kdor tedaj ima take živinice kaj, 3 do 6 mesecev stare, pa popolnoma čiste Sufolške (ne mešane) krvi in jo hoče družbi prodati, naj jej to naznani s pismom ali pa naj sam pride v pisarnico njeno (nad Bregom v Salendrovih ulicah št. 195) do 5. dne prihodnjega meseca ter pové, koliko mrjaščekov in koliko svinjic ima na prodaj, koliko so stari in po čim jih dá.

Ozir po domovini.

Gribeljsko polje i grad Podbrežje.

(Konec.)

Podava se potem z oskrbnikom gori, kjer je zopet takova prostorna veža, da bi se lahko precej veliko krdelce vojniki tu vadilo. Zdajci mi pa pravi oskrbnik, da greva Burgsthalerjevo rodovino gledat.

*) 1 hektar = 1.7374 Avstrijski oral. 1 hektoliter = 1.6259 Dunajski vagan. 1 kilogram = 1.7856 Dunajskega funta.

Prehodivši štiri sobe prideva v sobo, kjer so bile slike one rodovine. Človek bi se jih vstrašil, ako ne bi bili na pergamentu malani. Velikanske podobe so to! Najstareji prededov Burgsthalerjevih s svojo soprogo sta na pergamentu slikana. Oba dolzih i po vse sivih las. Stari Burgsthaler se enači, kakor je na tej podobi, Valvazorju, kateri ga je že slikanega videl, samo da bolj star izgleda. Močno oklepje se na njem vidi i rujav plašč mu visi čez pleča — res impozantne podobe! Tudi sin njegov i njegova soproga sta jako velike postave; njegove roke so tako močne, da si mora človek res misliti, to so ti bili junaki, ki so znali vrat zaviti vsacemu sovražniku. O veliki moči rodovine se še dandanes pripoveduje, da jim ni bilo kar nič podkev prelomiti. Bral sem tudi enkrat v Valvazorji, da so ti vitezi rakom na sekirice žvižgali i da so iz Kupe prilezli i jih tako vlovili. I prosto ljudstvo ti bo ravno to povedalo. Dalje sem videl bolj mlado hčer, a tudi takove močne a lepe postave; drži ti mrtvo tico v roci i nekovo pripravo. Videti je tudi deček po vitežko napravljen; imel ti je tul i lok v roci ter napenjal struno. Podob družih ni videti, razen enega duhovnika.

Ogledoval sem dalje bukve, katerih je bilo polni kot. Bile so latinske i nemške. — Drugi zgornji prostori bili so prazni i nič kaj zanimivega ne v njih.

Šla sva potem doli po stopnicah nekakovo generalijo gledat. Pravil mi je oskrbnik, ko prideva do prostrane sobane, da je tu bival nekdanji general ali vojskovodja tukajšnjega grada, i zato se to tako imenuje.

Malo bolj naprej je grajska kapelica. Tu je — pripoveduje mi oskrbnik — ko je gospôda ravno bila pri jedi, strela udarila ter poškodovala to kapelico; da bi jih pa Bog više ne kaznil, sezidali so znotraj trdnjave sv. Florijanu cerkev, ki pa je zdaj vsa podrtá.

Ko se mi tega oči nasitijo, greva trdnjave gledat. Grad je turničast, le malo poslopja je ravnega. Od grada je na štiri vogle okrožno zidovje (Ringmauer) a jako prostrano. Prvo sem šel pogledat proti Kupi čez mala vrata, katera zapera debel zapah. Od todi se vidi šumeča Kupa, katera globoko doli valove dela, na uni strani Kupe je pa tako visok breg i tako hudo strm, da se večkrat kaka skala vtrga i telebi v globočino Kupe. Na tej strani je bilo gotovo nemogoče prelesti sovražniku v to zidovje.

Ko te naravne različnosti malo ogledam, podam se z svojim spremljevalcem v hleve, kateri so v sredi te trdnjave. Ti hlevi so mnogo služili v bran ob vojskinih časih. I prišla sva potem zopet na prosto, kjer se razvidi zidovje na drugi strani.

Tu sva ogledovala ječe, katere so marsikaterega požrle. Bile so pri trdnjavinih zidovih. Bile so dvoje: ene bolj lahke, a druge temne i jako strašne, iz katerih je malokdo še zagledal beli dan. Tako sem videl eno ječo, jako globoko pod zemljo, al ne da bi bila zidana kot druge, ona ti je bogme na okroglo iz same stalne skale; še le vrhu tega je zidovje. Lahke ječe so proti vodi, kjer je jako strmo, a težke so pa valje, ko se v trdnjavo pride.

Med ječami je zopet drugo poslopje, oskrbnik mi je pravil o njem, da so bile tu krčme, kajti niso hodili na večer ven iz trdnjave, vrata so bila pozaklenjena. I da se je tudi na večer vsega dobilo, kar so hoteli imeti, so navlašč imeli tri kmete, ki so notri krčmarili, ko pa ni bilo više tega treba, da bi imeli grajščaki svojo vojno, kupili so onim kmetom zemljišča, da so jih obdelovali.

Pregledal sem tako po vrsti vso poslopje; zahvalivši se oskrbniku za njegovo prijazno postrežbo odidem vesel nazaj v Griblje. Moj konj se je bil za tega

časa nasitil, prijatelj je prišel kmalu potem iz lova, i drdrala sva jo proti Črnomlji, — jaz vesel, da sem svojo nalogo izvršil i bival par ur v gradu starodavne snove, a on obilne divjaščine. Skubec.

Volitvene zadeve.

Volitve na slovenskem Koroškem.

Slovensko politično društvo „Trdnjava“ zedinjeno z državnopravno stranko z gorko besedo Slovencem priporoča, naj za poslanca v državni zbor volijo skušenega rodoljuba

gosp. **Andreja Einspielerja**, c. k. profesorja, deželnega poslanca in hišnega posestnika v Celovcu, in pa gosp. **Ferd. Vigela**, posestnika na Ziljski Bistrici.

„Slovenci! volite oba vsi od kraja — volite vsacega enoglasno!“ — tako kliče volilni odbor svojim rojakom na Koroškem v osodepolnem tem trenutku, in mi upamo in srčno želimo, da se 13. oktobra spolni domoljubni klic na korist Slovencem Koroškim.

Volitve na slovenskem Štajarskem.

V včerajšnjem „Slov. Gosp.“ oklicuje osredni volilni odbor kandidate, ki naj jih Slovenci v 3 volilnih okrajih volijo. Obširni oklic sklepa tako-le:

„Vabimo torej vse poštena in blagodušne domoljube, zbrati se okoli naše konservativne zástave, ki je brez dvoma prava zástava ljudstva, katero je v svoji ogromni večini konservativno, to je: udano kat. cerkvi in verno, ter se svojih starodavnih pravic in navad drži, ako so njegovim razmeram prikladne. Priporočamo Vam tedaj, predragi rojaki, naslednje gogospode, ki so prijatelji in branitelji naših načel, kot kandidate za državni zbor:

I. Gospoda **Jan. Pajka**, bivšega profesorja na Mariborski gimnaziji, za kmetske srenje Mariborskega volilnega okraja s sodnijskimi okraji: Maribor, Slov. Bitrica (volišče Maribor), Konjice, kder je ob enem volišče, Slov. Gradec in Marenberg (volišče Slov. Gradec). *)

II. Gospoda **Mih. Hermana**, slovenskega deželnega poslanca in odbornika v Gradci, za kmetske srenje Ptujkega volilnega okraja s sodnijskimi okraji: Ptuj Ormuž, Sv. Lenart (volišče v Ptuj, Rogatci), Ljutomer in Gornja Radgona (volišče v Ljutomeru).

III. Gospoda **Fr. Kosarja**, kanonika v Mariboru, za kmetske občine Celjskega volilnega okraja s sodnijskimi okraji: Celje, Vransko, Gornjigrad, Laško in Šoštanj (volišče v Celji), Brežice, in Sevnica (volišče v Brežicah).

Prosimo lepo vse poštenjake, posebno pa častito duhovščino in slavna županstva, da prav marljivo delajo za te može, ki so naši pravi zaupniki, da zmaga naša pravična stvar.“

Slovstvene stvari.

Najnovejša slovenščina.

Kakor na svetu vse napreduje, tako napreduje tudi jezik; pa kakor v politiki oni „napredek“, s katerim

*) Pri nasvetovanji g. Pajka dodaja „Slov. Gosp.“ sledečo opazko: „Gosp. prof. Pajk se je vsled porazumljenja med obema strankama na podlagi tega, kar smo kot „poslednjo besedo“ od svoje strani v „Gospodarju“ šte. 30. (proti koncu) rekli, in v soglasji s tem volilnim oklicem za kandidata postavil in z dobro vestjo priporočil.“

se bahajo naši „mladi“, ni pravi napredek, temveč le pot k narodovemu propadu; tako tudi najnovejša pisava nekaterih slovenskih pisateljev je veliko bolj v škodo, nego v korist slovenskemu jeziku. Kakor se nam je nova neslovenska politika prinesla iz Štajarskega po nekaterih prenapetih „naprednjakih“, tako se nam tudi nova pisarija od taiste strani vsiljuje po nekaterih prenapetih učenjakih. *) Da s tem gre slovenščina res rakovo pot, prepriča se lahko vsakdo, če bere na priliko nekdanji „Glasnik“ pa sedanjo „Zoro“ in posebno „Vestnik“, ali članke v prejšnjih tečajih naših časopisov, pa sestavke naših dni v „Narodu“ ali v „Soči“. Če že sam ni od novotarij zaslepljen, spozná lahko vsak, da naše slovstvo peša in da se slovenščina nagiblje že k propadu. Kajti mesto blagoglasnega in razumljivega slovenskega jezika pišejo neokorno in težko-umevno štajarsko-ogersko narečje; in to jim je napredek.

Se vé da braniti ne moremo nikomur, da piše v svojem narečji, in to tudi ni nič čudnega ali novega; pa čudno in novo je to, da ti novi „pisarji“ mislijo, da so oni sami vzeli slovenščino v „štant“, ter samo svojo pisavo imajo za čisto slovenščino, vsako drugo kot „zastarelo“ zaničljivo zametujejo! Zato se ogibujejo v svojih spisih marsikterih lepih, starih in v ljudstvu vkoreninjenih besed in rekov, češ, da so „nemčizne“ (izvrstno lepa oblika, škoda, da je niso v Dunajsko razstavo poslali!), da jih nadomestijo sè svojimi deželnimi ali celó le krajnimi izrazi, ali pa — in to je posebno „nobel“ — z besedami iz drugih slovanskih narečij. Pri tem se ozirajo preveč na staroslovenščino in na druga slovanska narečja, pa premalo na narodno govorico.

Le nekoliko izgledov.

1. *Brati — čitati.* „Slobo dakle nemčizni brati v pomenu čitati, konči v boljših spisih!“ kliče g. R. B. v „Vestniku“ konec svojega članka, v katerem trdi, da je beseda brati v pomenu čitati, lešen vzeta iz nemškega. Da se v tem pomenu ne rabi v nobenem drugem slovanskem narečji, to ni še zadosten dokaz, da je beseda brati — lešen nemčizem. Po tej teoriji bi morali iz jezika izpahniti vse tiste besede in vse fraze, ki se ne nahajajo v drugih slovanskih narečjih, in tedaj bi pisali res „vseslovanski jezik“, ali še boljše: „cvet vseh slovanskih jezikov“; a res reven bi bil tak „cvet“. Jaz mislim, da kolikor več besed ima jezik za eno in isto reč, toliko boljše je; če tudi s tem ne zagovarjam vsake spake, ker ta bi bil drugi ekstrem, tako zavržljiv, kakor prvi. — Vrnimo se k besedi brati — čitati. Ako je ta beseda v tem pomenu „nemčizna“, gotovo je tudi „latinizna“ in „grščizna“, kajti tudi Latinec ima legere — čitati, pa colligere (kar je ravno tisto, le sestavljeno) — brati, na pr., jagode; in v grškem je že Homer rabil besedo λέγω za verba colligere — besede brati, to je, čitati. In slovensko ljudstvo (in to mislim, da ima pri tem tudi svoj glas) kako govori? Naj bo le res, kar pravi omenjeni „pisec“, da na levem pobrežji Dravskem šče skoro vsak neškolan človek golči: šteti, štetje, in tako tudi Prekmurec in hrvaški Slovenec — kako pa „golči“ vsa velika večina drugih Slovencev po Kranjskem, Primorskem, Koroškem in tudi po Štajarskem? Menda le brati, kar pa je, kakor R. B. sam spoznava, v rabi tudi ondi, kjer se govori šteti ali čitati. Po mojih mislih se je tudi beseda čteteti, šteti, čitati začela rabiti v tem pomenu ravno tako, kakor beseda brati; saj med besedo brati — verba

*) Gosp. Bož. Raič je posebno ploden o tem „napredku“. Vred.